

Ursula Franke, doktorica filozofije, živi i radi u Minbenu, Njemačka gdje vodi privatnu praksu od 1990. godine. Održava seminare, vodi superviziju i napredne treninge obiteljskih konstelacija po svijetu. Stručnjakinja je za tjelesnu i bihevioralnu terapiju, Hipno, Gestalt i kratku terapiju usmjerenu rješenju, humanističke i alternativne metode iscjeljivanja. Objavila je više publikacija, članaka i knjiga prevedenih na više jezika.

Vedran Kraljeta, dugogodišnji sistemski menadžment konzultant, certificirani trener poduzetništva, poduzetnik, menadžer i coach. Osnivač je i predsjednik mreže NEST za razvoj obiteljskog poduzetništva i mreže SIKON za sistemski konzalting i konstelacije u osobnom, obiteljskom i poslovnom kontekstu. Suosnivač je i član EURASYC, Europskog udruženja za sistemski konzalting, coaching i organizacijske konstelacije. Suraduje s Bertom Hellingerom, J.J. Stamom i drugim vrhunskim konstelatorima-trenerima u Europi.

Intervju: Ursula Franke Vedran Kraljeta

Ursula Franke ugledna je autorica svjetskog glasa na području sistemskih konstelacija koja je objavila više knjiga i DVD-a prevedenih na više jezika. Magistrirala je i doktorirala na području psihologije a od 1990. godine u Münchenu vodi privatnu praksu. Doktorirala je na temi obiteljskih konstelacija i predavala na Katedri za kliničku psihologiju Sveučilišta Ludwig-Maximilians u Münchenu. Njezino terapeutsko zaleđe čine bihevioralna terapija, terapija dodirom, hipnoterapija, ciljana kratka terapija i druge. U društvu svog supruga diljem svijeta održava seminare, vodi supervizije, napredne tečajeve obiteljskih konstelacija te grupne i individualne tretmane.

Zašto ste obiteljske konstelacije izabrali kao prepoznatljiv oblik svojega profesionalnoga rada?

Zapravo nisam birala. Možda bi se moglo reći da su one izabrale mene. Radila sam kao psihoterapeutkinja kada sam bila pozvana da budem predstavica u jednoj konstelacijskoj grupi. Iskustvo me jednostavno iznenadilo, ponijelo. U to sam vrijeme tražila temu za svoju doktorsku disertaciju. Kada sam doživjela moć bivanja u ulozi, odmah sam znala da je to ono što tražim.

Bert Hellinger privukao je pozornost na ono što je nazivao “poredcima ljubavi” – na važnost toga da svi članovi obitelji pripadaju obiteljskoj hijerarhiji i u njoj imaju svoje mjesto kao i na potrebu uzajamnog povezivanja pojedinaca kroz davanje i primanje. Izričit rad na tim arhaičnim potrebama svojstvenima ljudima i sisavcima duboko je odjeknuo u psihološkoj zajednici, ali i šire.

Obiteljske konstelacije i zanimanje za njih iznimno se brzo proširilo. Mnogi su bili privučeni, iako zapravo nitko nije znao što je to. U ono vrijeme – oko 1990. – nije bilo knjiga o obiteljskim konstelacijama. Stoga sam počela istraživati kako se takav postupak mogao pojaviti u psihoterapijskom polju.

Kako su nastale obiteljske konstelacije?

Moja prva knjiga, "*Rijeka se nikada ne osvrće*" (Heidelberg, Carl-Auer-Verlag), podrijetlo obiteljskih konstelacija izvodi iz psihoterapijske metode koja svoje korijene vuče iz psihodrame, sistemskoga načina razmišljanja i obiteljske rekonstrukcije. No korijeni su znatno dublji i raznovrsniji od toga.

Zašto su obiteljske konstelacije toliko brzo stekle popularnost?

Zato što su dodirnule duboku ljudsku potrebu za pripadanjem. Psihološki i vizualno otkrile su skrivene veze o kojima je pisao Ivan Boszormenyi-Nagy. Donijele su nam novo razumijevanje onoga što znači biti u sistemu i ponudile rješenja kako razmišljati i kako se ponašati, kojima se dotada nije moglo s lakoćom pristupiti.

Bile su više od intelektualnog iskustva. Sadržavale su duboko psihičko iskustvo. Bilo je impresivno ući u uloge nepoznatih osoba i doživjeti njihovo iskustvo iznutra, da tako kažem. Konstelacije su sadržavale informacije na širok, ali ipak specifičan način, kao da ste nešto razrezali i istodobno otkrili unutarnju i izvanjsku stvarnost. Otkriveno je uključivalo tijelo, osobu u sistemu, sadašnjost i prošlost... Imali ste osjećaj da je to iskustvo od esencijalne važnosti, no teško je to objasniti. Samo se zapetljate u riječi koje to iskustvo primjereno ne opisuju. Čini se da je tako s mnogim važnim stvarima.

Na koliko ste klijenata primijenili obiteljske konstelacije?

Nikada zapravo nisam vodila evidenciju, ali u grupama, obukama i dnevnoj privatnoj praksi, pretpostavljam da sam obavila mnogo više od pet tisuća konstelacija.

Ipak, čak i kada se nisam služila konstelacijskim procesom, esencijalno je bilo sistemsko razmišljanje. Dok sam u svojoj dnevnoj praksi radila kao biheioralna terapeutkinja, otkrila sam da je primjena sistemskog pogleda na životnu situaciju iz koje su dolazili moji klijenti od iznimne pomoći za bolje razumijevanje struktura i obrazaca karakterističnih za njihove emocije i ponašanje.

U svojoj privatnoj praksi služite se konstelacijama bez predstavnika?

Čitavu knjigu, "*U oku mog duba*" (Heidelberg, Carl-Auer) napisala sam o toj temi, a još se toliko toga može reći.

Najkraći odgovor bio bi taj da je moguće koristiti se konstelacijskim pristupom podjednako učinkovito u radu s jednom osobom kao i u radu s grupom. Ponekad su individualne konstelacije čak i suptilnije i točnije u svojoj kompleksnosti. Meni se čini da su predstavnici samo živa eksternalizacija unutarnjih istina i stvarnosti klijenta koje se također mogu eksternalizirati pomoću simbola, lutaka, sidara uzemljenja ili stolaca kao što znamo iz desetljeća geštalt terapije. Eksternalizirati se može i u mašti. Specijalizirala sam se za konstelacije u mašti uz pomoć klijenata. To je naše zajedničko djelo, a zasluge su njihove. Tijekom godina dobro su me uvježbali. I zajedno smo pronašli moćne prolaze, pristupe do skrivenoga ili onoga što se izbjegava.

Sve što smo naučili nalazi se u nama poput holograma, uz sistemsko znanje sadržano u našem tijelu. Pogled u sistem donosi dublje razumijevanje našega bića ovdje i sada. Naravno, neki moji klijenti prešli su dug put i u svojim terapijama nisu pronašli zadovoljavajuće odgovore.

Radi čega vam klijenti dolaze?

Dođe li klijent sa željom da radi na osobnom problemu, načini na koje je dotada pokušavao riješiti problem nisu bili uspješni. To znači da nešto bitno još uvijek nije bilo u potpunosti spoznato. Sistemski

pogled donosi novi kut gledanja, novi aspekt koji se nije mogao otkriti promatranjem samo individualne osobe. Ego koji dobro funkcionira nije dovoljan.

Isto tako, s novim se klijentima volim upustiti u sistemsko istraživanje budući da to može donijeti trenutačne i vrlo duboke odgovore. Stoga, s izuzetkom vrlo malog broja ljudi, svi su moji klijenti iznimno pozitivno reagirali na taj pristup, na taj širi i kompleksniji pogled.

Klijent često može reći nešto poput: *“Živim s tim simptomom i želim ga se riješiti. Znam da je i moja majka patila od toga i ne želim to prenijeti na svoju kćer. Kako mogu prekinuti taj obrazac? Kako mogu pomoći svojoj obitelji?”*

Budući da smo mi srž svojeg sistema, naše razmišljanje, ponašanje i postojanje ne izražava samo naš osobni život, nego i osjećaje, ponašanje i život sistema. Kada klijent ima neki simptom, to znači da nešto, neki oblik ponašanja, neki osjećaj ili obrazac reagiranja u ovom trenutku nema smisla. Kada nismo u stanju riješiti problem osobnim resursima koji su nam trenutačno dostupni, moramo proširiti kontekst da bismo razumjeli simptome i pronašli resurse koji će nam pomoći da izazovemo promjenu.

Pitanje je – kada, gdje i za koga bi taj simptom ili obrazac imao smisla?

Primate pozive da diljem svijeta podučavate i osposobljavate. Kakav je to osjećaj?

Svaka kultura, svaki narod ima vlastite povijesne silnice. Kao posljedica određenih iskustava i trauma, u svakoj se kulturi javljaju posebni simptomi i pitanja. A budući da su konstelacije oruđe za istraživanje sistemskih struktura, možemo ih primijeniti i na teme koje nisu usko osobne, na dijagnosticiranje drugih vrsta sistema, u profesionalnom i

organizacijskom kontekstu. Kada postoje procesi, proceduralna, administrativna ili organizacijska pitanja, konstelacije mogu poslužiti za istraživanje skrivenoga, nesvjesnoga ili nepoznatog konteksta koji utječe na sistem ili za istraživanje konteksta koji se zgusnuo u jedan simptom. Počinje s osobnim, ali ima širu primjenu.

Što je u obitelji najvažnije?

Svi elementi obitelji trebaju biti uključeni i prepoznati kao vrijedni, nužni dijelovi sistema. Pripadanje obitelji nudi sigurnost i identitet. Kada postoji trauma ili dođe do susreta sa smrću, prednost dobiva potreba za kratkoročnim preživljavanjem. Primarne reakcije one su koje su prikladne i odgovaraju situaciji. Kada je trauma teška, može doći do raspada psihološke cjelovitosti jer unutarnji strukturni elementi gube vezu s cjelinom i nisu više u nju integrirani, zbog čega nastaju dugoročni sekundarni reaktivni obrasci. Ti “izgubljeni” elementi zapravo se nalaze na pogrešnom mjestu. Uglavnom izlaze na površinu i izražavaju se kao simptomi u vremenu, prostoru i okolnostima u koje se naizgled ne uklapaju. Bez obzira na to koliki je trud uloženi da bi se ti elementi izbjegli, da bi se s njima izišlo na kraj ili da bi ih se isključilo, njihova će se neprisutnost uvijek osjećati. Da bi osoba i njezin sistem iznova funkcionirali kao cjelina, svi elementi trebaju biti nanovo integrirani u strukturu koja osigurava sigurnost i rast iznad takvih struktura.

Možete li opisati metodu konstelacija kojom se služite u radu s klijentima?

Prvi susret s klijentom u individualnoj terapiji započinjem razgovorom o njegovim simptomima i ciljevima. Da bismo ih i klijent i ja bolje razumjeli, potrebno je proširiti kontekst i shvaćanje simptoma. Zatim počinjem istraživati obiteljski sistem i biografska iskustva klijenta da bih razumjela s čime je simptom povezan. Izrađujem obiteljsko stablo ne bih li pronašla obiteljske obrasce koji se ponavljaju. Primjerice, klijentica može patiti od tjeskobe i može izjaviti da su od nje patile i njezina majka i njezina baka. Pokušavam otkriti koja je strana obitelji više isključena ili koja je prošla kroz više trauma. A zatim polako dovodim klijenticu u kontakt s odgovarajućim

osobama, unutarnjim aspektima ili događajima – i na kraju u kontakt s emocijama koje traže da budu integrirane.

Vidimo da se informacije važne za preživljavanje skladište u svjesnom i podsvjesnom znanju te nesvjesno u tijelu. Genetski se prenose sljedećim naraštajima i bivaju ugrađene u obitelj i životna iskustva klijenta.

Normalno je da ljudi pokušavaju izbjeći neugodne događaje i osjećaje. Traumatska iskustva navode ljude da se emocionalno, intelektualno, tjelesno i psihološki ograde od teških ili prijetećih iskustava ili sjećanja na njih. Organizam pokušava ograničiti ponašanje ili stvoriti tjelesne i/ili psihološke granice radi stvaranja kruće zaštitne strukture. To ograđivanje i krutost vode do isključivanja emocija, sjećanja i ponašanja. Istražimo li ih kao pokazatelje cijeloga sistema, simptomi će nas odvesti do tih isključenih ili potisnutih kompleksa.

Takozvane obiteljske tajne, kratkoročno gledano, često su zaštita za buduće naraštaje. No dugoročno, sama informacija mora biti integrirana.

Koja su uobičajena pitanja koja postavljate?

Mnogo ih je! Pitam – kako se sada osjećate? – da bih usmjerila pozornost upravo na taj trenutak i da bih istražila reakcije koje u tijelu klijenta izaziva pomisao na problem. A zatim – kako dišete? – da bih uvela izdisaj, koji služi kao prvi resurs. To se uglavnom doživljava kao dobro iskustvo, nije li u obitelji bilo mnogo nasilja i agresije. Klijent osjeća olakšanje i prije nego što smo počeli. Zbog toga se osjeća sigurno i podržano prije nego što zajedno prijedemo na teže teme.

Zatim postavljam pitanje o problemu – koliko je dugo taj problem prisutan u vašem životu? – da bih saznala govorimo li o osobnom ili sistemskom problemu. Zatim pitam, kao što sam naučila u hipnoterapiji – što bi bio dobar rezultat pokaže li se ovaj proces, kroz koji ćemo zajedno proći, uspješnim? – da bih u mašti klijenta probudila vizije. Zatim počinjem izrađivati obiteljsko stablo da zajedno s klijentom otkrijem gdje bismo u sistemu mogli lokalizirati odgovarajuće događaje, osjećaje ili obrasce.

Na koji način se osoba može pripremiti na razgovor s vama?

Za proces nije potrebna priprema. Kognitivno, izgovorene informacije o zbivanjima u obitelji mogu biti od koristi. S druge strane, vidimo da su se neki od tih događaja zbili toliko davno u prošlosti sistema da se više ne spominju u obiteljskim pričama. Ipak, još ih se uvijek može slijediti u fizičkome tijelu. Ljude doživljavamo kao holograme. Njihova tjelesna i psihološka prisutnost rezultat je sveukupne povijesti njihova života i života njihovih predaka. Stoga se sve informacije potrebne za rješenje problema nalaze u tom biću ispred nas, ako ih znamo iščitati.

Što je to „dobar rezultat“?

Kada je klijent zadovoljan.

Ipak, za mene kao psihoterapeutkinju, konstelacije ili bilo koji drugi proces psihoterapije uspješan je kada se pronađe odgovor na pitanje klijenta ili kada, dugoročno gledano, simptom nestane ili kada klijent doživi ili nauči nešto novo. To znači da je simptom ispunio svoju funkciju, prenio svoju poruku i sada se može povući.

Na koji način vam simptomi i tijelo pomažu u pronalazenju rješenja?

Najprije moram reći nešto o teoriji traume da bih mogla objasniti kako simptomi mogu dovesti do rješenja. Klijent je u dodiru sa svojim unutarnjim

strukturama i na temelju njih iznova utjelovljuje obrazac iz prošlosti. Najjednostavniji odgovor bio bi taj da kada se tijelo nesvjesno opusti i spontano izdahne, što možemo primijetiti, njime više ne upravlja simpatički živčani sustav i možemo napraviti novi korak na putovanju oporavka.

Simpatički živčani sustav aktivira se za vrijeme akutne stresne reakcije koja nam pomaže u situacijama u kojima je potrebno brzo i snažno reagirati da bi se preživjelo. U tijelu je u stalnoj dinamičkoj ravnoteži s onime što se naziva parasimpatičkim živčanim sustavom koji upravlja dugoročnijim zadacima, primjerice, rastom kose, spavanjem, obnovom stanica, probavom hrane te kreativnošću i aktivnim sudjelovanjem u životu.

Kada smo pod stresom, upravljanje sustavom preuzima simpatički živčani sustav. Kada klijent, razmišljajući ili prisjećajući se, dođe u dodir s traumom, ulazi u traumatski trans i iznova proživljava tjelesne simptome traume ili reakciju na nju. Napetost koja nastaje možemo prepoznati po plitkom disanju visoko u grudima ili u zadržavanju daha. A u iznimno teškim slučajevima može se javiti podvojenost kada klijent izgubi kontakt sa stvarnošću.

To je stari obrazac reagiranja koji je tijelo steklo, često kroz vlastiti život, ali i sistemski. Kada se ravnoteža odvoji od trenutačnih potreba za preživljavanjem, tijelo klijenta se počinje kretati prema integraciji onoga što se dogodilo tijekom terapije. Kada tijelo primi novu informaciju bez napetosti, možemo krenuti dalje.

Ozbiljnost simptoma i stupanj reakcije u tijelu klijenta pokazatelji su intenziteta i trajanja početne traume. Moramo raditi polako i pažljivo da ne bismo iznova traumatizirali klijenta.

Slijedenje i vođenje, te dvije radnje približavanja i povlačenja tempom koji klijent može slijediti – sada svjesno s novim resursima – to je umjetnost psihoterapije, da tako kažem.

Što su konstelacije?

Konstelacije su vrlo izravno oruđe. No i hipnoterapija, terapija dodirrom, geštalt terapija, biheviornalna terapija i druge metode sadrže vrlo slične elemente. Izabire se predstavnik, simbol koji predstavlja neku osobu, događaj, emociju ili apstraktni element iz unutarnjeg svijeta klijenta. Klijent ne mora biti svjestan da je njegov unutarnji pogled samo jedna od mnogobrojnih mogućnosti. Klijentu se on čini kao jedina istina.

Unutarnje strukture klijenta eksternaliziramo pomoću predstavnika, sidara uzemljenja, simbola ili mentalno, i širimo kontekst sve dok svi nedostajući elementi sistema ne dobiju predstavnika. Klijent preko njih dolazi u dodir s pounutrenim inačicama ljudi ili događaja, a oni postaju svjesni svojih tjelesnih i emocionalnih reakcija na taj susret.

Za klijenta, biti dijelom tog procesa znači biti u stanju vidjeti svoj sistem iz nove perspektive i iznova pounutriti novu sliku s novim mogućnostima, osjećajući i gledajući novu sliku, novu prezentaciju potpunije strukture. To se čini još od šamanskih vremena, a u psihoterapiji već mnogo desetljeća, osobito u geštalt terapiji, ali i u drugim metodama.

Pod simptomima podrazumijevamo pokazatelje kompleksa koji još nisu bili prepoznati i integrirani. Kao da nam se kroz simptome sistem obraća da bi nas natjerao da ugledamo ono što žudi biti viđenim. Ta pretpostavka može biti potvrđena nestanu li simptomi nakon uključivanja prethodno isključenog elementa.

Relevantne informacije pokušavamo pronaći kroz obiteljsko stablo, percepciju predstavnika ili istraživanjem tjelesne percepcije klijenta. Tražimo najopasnija područja i najtraumatičnije događaje iz života klijenta ili iz njegova sistema. To su područja koja ljudi izbjegavaju i stoga ona stagniraju, gubeći

dotir sa životnom stvarnošću koja teče kroz klijenta. Stoga su to najplodnija mjesta za iscjeljivanje.

I ja sama djelujem kao rezonantno tijelo. Vrlo pažljivo pratim svoje reakcije kao i tjelesnu prisutnost klijenta. Govori li klijent, primjerice, o masovnom iskustvu izгона nakon rata, i ne pokazuje nikakve reakcije ili se smije dok pripovijeda tu tragičnu priču, pitam sebe ili njega, kada je obiteljski sistem to naučio, što to znači, kada se obiteljski sistem naučio ponašati na taj specifični način dok bi u toj situaciji bilo prikladnije reagirati drugačije, emocionalnije? U kojoj je situaciji ta reakcija na gubitak i prijetnju smrti bila najbolji odgovor koji je jamčio opstanak?

Klijent počinje tjelesno ili emocionalno reagirati. Reagira uglavnom ponavljajući obrasce iz sistema, koje zajednički istražujemo iz domišljatije pozicije od one koja je bila dostupna u vrijeme izvorne traume.

Ti se obrasci prenose naraštajima i omogućavaju nam izravan uvid u okolnosti toga davno nestalog iskustva. Simptomi i sve što klijent kaže ili izrazi punovrijedne su informacije o cjelini i često neposredno govore o dijelovima koji su bili odsječeni i koji svjesno više nisu dostupni.

Struktura ličnosti oblikuje se u obitelji u ranom djetinjstvu. Na temelju toga mogu se izvlačiti zaključci o okolnostima i obiteljskim uzorcima koje roditelji donose i predstavljaju. I oni su svoje strukture naučili kroz prve dojmove, tijekom svoje životne povijesti ili kroz povijesne događaje.

Stoga pratimo trag do najrecentnije situacije ili događaja i uključene osobe postavljamo kao predstavnike u tim okolnostima. Ne znamo kako, no predstavnici ili sami klijenti u stanju su nam dati vrlo točne podatke o tome kako se osjećaju, o tjelesnom ili

psihološkom stanju osobe u čijoj se ulozi nalaze. Zahvaljujući tomu možemo saznati što se dogodilo i što je onda nedostajalo. Možemo otkriti koji su impulsi bili odrezani zbog čega *Gestalt*, cjeloviti krug tog događaja, nije mogao biti dovršen. Ta informacija o prekidu životnoga toka prenosi se naraštajima i zato danas otkrivamo odgovarajući obrazac u klijentu. Prošli obrasci ne uklapaju se dokraja u trenutačne okolnosti. Zbog toga ih nazivamo simptomima.

Pomoću predstavnika, u suradnji s klijentom, zatvaramo taj krug, zatvaramo *Gestalt* neke davne priče. Ulazimo u trans prošlosti, sada eksternalizirane i mijenjamo priču kraj, uvodeći nove informacije. Govorimo o unutarnjoj komunikaciji. Integriramo dijelove iz prošlosti koji su bili isključeni i izgubljeni. To zatim dolazi u tijelo klijenta i svjesno razmišljanje.

Teško je razumjeti da predstavnici mogu dati točne informacije o situacijama koje sami nisu izravno doživjeli. Kako to može biti vjerodostojno?

Sve dosada, stroga znanost nije uspjela objasniti kako to funkcionira, no to se svakodnevno događa, i uvijek me iznova iznenađuje. Točnost predstavljanja primijećena je i opisana i već se dugo koristi u psihodrami. Ondje se naziva "tele".

Zaključila sam da je predstavljanje toliko točno zbog rezonance koju budi u klijentu, i kognitivno i tjelesno. A potvrđeno je kroz priče klijenata koji su naknadno razgovarali sa stvarnim osobama koje su bile predstavljene, ili pozivanjem na unutarnje znanje. To je još uvijek veliko čudo koje u meni budi strahopoštovanje. Naviknete se, ali zapravo ne razumijete. Kao i mnogo drugih stvari.

Završavaju li sve obiteljske konstelacije dobrim rješenjima?

Nedavno sam pročitala utješan komentar na internetskoj stranici. "Na kraju, sve je u redu. Ako nije, to znači da još nije kraj." To mi se sviđjelo. Komentar govori o načinu na koji prolazimo kroz život i potrazi koju činimo za svoj sistem.

Je li moguće pogriješiti?

Naravno. Primjerice, potrebno je poštivati granice klijenta. Važno ga je slušati i djelovati polako, brzinom emocija, umjesto brzinom uma. Važno je znati da je mišljenje manje stvarno od tjelesnog izražavanja klijenta. Kada bi razmišljanje moglo riješiti naše probleme, ne bismo trebali terapiju. Sporo voditi terapiju kao što to sada potvrđuju terapeuti koji liječe traume, pomaže nam da šire i suptilnije uočimo gdje se klijent nalazi u procesu. Svoja iskustva i znanje uvijek moramo prilagoditi stvarnoj situaciji klijenta i ne smijemo ga prisilom uvesti u svoje mentalne strukture.

Zapravo, umjesto da to nazovemo pogreškom, mislim da govorimo o nesporazumima u komunikaciji između terapeuta i klijenta. Budući da se terapeut nalazi u odgovornoj ulozi, on je taj koji određuje smjer, tempo i vrstu intervencija. Stoga je potrebno detaljno proučiti reakcije klijenata, a ne samo biti u odnosu sa samim sobom. Mi smo na usluzi klijentu, stoga ono što činimo mora biti odobreno proživljenim iskustvom klijenta. Dogodi li se da naše intervencije budu usmjerene protiv najdubljih zbivanja u klijentu, javiti se može zbunjenost ili mnoštvo simptoma kao što su glavobolja, podijeljenost ili druga stanja transa koja su zapravo stari obrasci koji služe za izlaženje na kraj s napetošću koju izazivaju proturječne intervencije.

Tu ćete nelagodu vjerojatno i sami osjetiti. Kada radim s grupama, radim u kratkim krugovima jer želim vidjeti i čuti sve članove. To mi pomaže da provjerim jesu li svi sudionici prisutni ili su ušli u stanje transa. Dođe li do toga, tijekom radionice ili u vrijeme pauze osobno prilazim tim ljudima da otkrijem što im je potrebno da se vrate. Za posljednji je krug od presudne važnosti da

svi sudionici napuste radionicu osjećajući se dobro s procesima koji su tek započeli i s novim informacijama koje su dobili. Inače, kažem im da me mogu nazvati da ostanem u kontaktu s onim što im se događa. S klijentima imamo odnos i odgovorni smo za njih. Oni unajmljuju vodiča da bi pronašli sigurno mjesto. Postoji odgovornost za ono što biva oživljeno. Kako biste vi voljeli da se vaš terapeut ili voditelj ponaša prema vama?

Brojne se konstelacije obavljaju u tišini. Je li najbolje pustiti sistem da obavi sve što je potrebno?

Sistem uvijek sve i obavlja. Klijent nije odvojen od svojega sistema. On je srž svojega sistema. Potraga klijenta zapravo je sistemska potraga. Sistem kroz njega traži promjenu. Još uvijek nije pronašao način da se pokrene u smjeru u kojemu se želi i treba pokrenuti, stoga potraga još nije dovršena. To znači da sam sistem nije imao snage nadići vlastite strukture.

Kada je sistem iznimno ograničen, potrebna mu je prisutnost klijenta da bi bio protočan i da bi se mogao mijenjati. Potrebne su mu nove informacije koje će potaknuti pokretanje procesa. Zapravo i nije važno kako se dolazi do te vanjske informacije. O tome možete razgovarati, ali i ne morate. Iz moje perspektive znanstvenice i obučavateljice, za klijenta, pomagača, onoga koji se obučava, sudionike i javnost vrlo je vrijedno govoriti o strukturama i razvoju u sistemskim pomacima. Iako se time gubi tajanstvenost, čarolija ostaje.

Neki klijenti nemaju potrebu za razgovorom. Mogu raditi i u tišini jer mogu čitati jezik kretnji i specifične izraze tijekom konstelacija. Neki mogu osjetiti duboku uznemirenost ostanu li bez objašnjenja jer njihova struktura ličnosti zahtijeva sigurnost kognitivnog razumijevanja.

Odlučujem u određenoj situaciji sa svakim klijentom. Prisutnost voditelja i njegova predana posvećenost samomu klijentu mogu imati najjači utjecaj na bilo koju intervenciju koja se odnosi na cijeli sistem. Tada objašnjenje ne donosi ništa važno.

Kako tumačite pojam „zapletaja“?

Trenutačno se ne služim pojmom zapletaja zbog dubljeg razumijevanja naše međusobne povezanosti sa sistemom. Zapletaj podrazumijeva, barem u njemačkom jeziku, da se nalazite uhvaćeni u zlonamjerno okruženje. Više mi se sviđa govoriti o sistemskim zadacima koji trebaju biti izvršeni ili o *Gestalt*, krugovima koji trebaju biti dovršeni, i netko iz sistema to mora učiniti. Simptomi kao da izravno, na svojem jeziku, upućuju na ono što treba biti viđeno ili proživljeno ili pak integrirano u sistem kao cjelinu. Kažemo da je svatko od nas srž vlastita sistema. To znači da je naša egzistencija izraz naše vlastite složene povijesti – osobne, biološke, sistemske i psihološke – koja se proteže unazad beskonačnog broja naraštaja.

Kada je najbolje završiti konstelacije?

Kada pratite disanje klijenta, otkrijete da je proces podijeljen u nekoliko stadija. To podsjeća na valove napetosti i opuštanja. Kada se neki pokret bliži svojem kraju, kada je integracija novog aspekta dovršena, često možemo zapaziti da je klijent duboko izdahnuo. Bilo bi dobro stati nakon tog trenutka. Ostane li dovoljno vremena u okviru uobičajenog raspona pozornosti koji za terapeuta, klijenta i predstavnike ako ih je bilo, uglavnom traje četrdeset pet minuta, možda je ostalo i dovoljno snage za rad na slijeđenju drugog vala. S druge strane, klijenti s tim simptomima žive uglavnom cijeli život stoga su zadovoljni kada nauče jednu novu stvar.

Što se zbiva nakon konstelacija?

Konstelacije su često samo dio procesa. Ljudi bivaju potaknuti dobivanjem domaćeg rada koji pomaže da se proces integracije nastavi. Prije konstelacija zajedno izabiremo jasan cilj. Ponekad je jedan konstelacijski rad dovoljan

za postizanje tog cilja. No ponekad ostane još pitanja, osobito kada je sistem bio teško i višestruko traumatiziran. Nakon tjedana, mjeseci ili godina, novi korak prema izlječenju cjeline može biti poduzet.

Je li poželjno razgovarati o konstelacijama nakon što završe?

Razgovaranje o konstelacijama i njihova analiza mogu klijenta izbaciti iz novonastalog stanja. Iz tog razloga klijenta ponekad pošaljem u šetnju, uvijek u društvu nekoga tko nije u transu. Uglavnom napravim zaključak, da bi grupa mogla postaviti pitanja i procese dublje razumjeti.

Ali, naravno, klijent može odlučiti želi li ostati u grupi ili biti sam u obiteljskom utočištu. Kao terapeutkinja u klijentu sam potaknula duboke procese. Duboko sam svjesna da će doći do daljnjih kretanja i stoga sam nakon konstelacija dostupna da bi mi klijenti mogli postavljati daljnja pitanja kojima se produbljuje njihovo razumijevanje onoga što ih veže unutar sistema. Činim to ili telefonski ili, postoji li potreba, tijekom naknadnog individualnog susreta.

Koji se budući trendovi naziru na području sistemskih konstelacija?

Svijet sistemskih konstelacija diljem svijeta razvija se i bogat je promjenama. Širem će krugu postati jasno da ljudi nasljeđuju nesusvesne psihološke aspekte i ponašanja znatno više nego što je to u prošlosti bilo poznato. A mogućnosti su beskrajne, postane li dobro znano da je programiranje koje smo naslijedili moguće promijeniti na relativno brz i učinkovit način.

Osobno mislim da se rad kreće prema razvoju i integraciji sistemskog razmišljanja, razvoju terapije dodirom u liječenju trauma, moći sadašnjosti te prema dubljem razumijevanju znanstvenih temelja konstelacija.

U početnom razvoju sistemskih konstelacija pojavio se rad Matthiasa Varge i Inse Sparrer koji su bili kreativni poticaj za razvoj i istraživanje struktura organiziranih oblika. To može biti vrlo apstraktno, poput istraživanja strukture rečenice iz semiotičkih razloga. Ili se može upotrijebiti u homeopatskoj primjeni lijekova. Ili u konstelacijama za pronalaženje rješenja

apstraktnim elementima kao što su A, B i C. Mnogo je raznovrsnih apstraktnih konstelacija koje budući razvoj čine obećavajućim. Bilo koje elemente moguće je postaviti zajedno radi istraživanja njihovih odnosa u poznatom i nepoznatom kontekstu, a kroz to je moguće više naučiti i o kontekstu u kojemu postoje.

U posljednjih deset godina i više, razvile su se i počele primjenjivati konstelacije za dijagnosticiranje organizacijskih sistema, konstelacije za tvrtke i njihove proizvode te menadžerske konstelacije usko namijenjene pitanjima vezanima za upravljanje. Recimo, menadžer konstelacije može iskoristiti da bi istražio skrivenu dinamiku koja može onemogućavati glatku suradnju neke radne grupe.

Osim u poslovnome svijetu, mislim da će se konstelacije ozbiljno početi primjenjivati u sve većem broju područja – u školstvu, medicini, društvenom radu ili u hospicijima kao i u svakom društvenom kontekstu u kojemu je potrebno shvatiti obiteljske strukture ili sistemske učinkovitost – kao i za shvaćanje motivacije i olakšavajućih okolnosti u pravnom okruženju, za mirenje političkih i religijskih sukoba kao i u pisanju scenarija za filmove i kazališne predstave. Mislim da će se širiti u mnogim smjerovima i na brojna područja koja sada ne možemo ni zamisliti.

Zahvaljujem vam na vašim odgovorima i uvidima!